

SORTE ØJNE, HVIDT TØJ OG EN BLÅ FØLELSE

Per Nilsson

I

Hendes øjne.

Sort fløjl. Et sort dyb, som fortærer lys, et bundløst sort dyb, som skræmmer og lokker, et sort dyb, som du ved, du kunne fortabe dig i.

Hendes sorte øjne.

Det er det første, du ser. Det er det eneste, du ser. Da bussen krænger, og du griber fat i stangen, kommer du til at støde til den unge kvinde. Hun ser op på dig, du møder hendes blik og hendes sorte øjne. Hendes øjne er alt, hvad du ser, resten er stof.

Til venstre for dig, på et sæde i bussen, sidder en ung muslimsk kvinde eller pige med sorte fløjlsøjne. Hendes hår og ansigt er skjult bag hvidt stof. Kun et sekund eller to mødes jeres blikke, så vender hun sig væk fra dig og ser ud ad vinduet.

Måske betragter du hende en stund. Folk maser omkring dig, buschaufføren opfordrer folk til at gå længere tilbage i bussen, men af en eller anden grund bliver du stående ved hendes plads.

En solskinsdag, en svedig dag, og i en bus fyldt af stående og siddende mennesker drømmer du dig et andet sted hen, mens bussen kæmper sig frem.

- Er du lykkelig?

Det er ikke kun dig, der hører den unge mands stemme og hans spørgsmål. Mange vender sig om, strækker hals for at se, hvem der stillede spørgsmålet, og en afventende stilhed breder sig i bussen.

Du ser ham. Han står lige ved siden af dig, og det er den unge tilslørede kvinde, han vender sig imod, og det er hende, han har stillet spørgsmålet.

- Er du fri? fortsætter han. Synes du, at du er fri? Et frit menneske, lige så meget værd som andre frie mennesker ...

Nu vender hun sig mod ham, men svarer ikke. Du ser hendes øjne, alvorlige og med et glimt af vagtsomhed, idet hun betragter den unge mand.

Han fortsætter, han vil stille flere spørgsmål, men hun afbryder ham:

-Ja. Jeg er et frit menneske. Og lige så meget værd. Men lykkelig... det ved jeg ikke. Kan man være det i denne verden?

En stilfærdig og fast stemme

Af en eller anden grund giver hendes stemme dig tårer i øjnene, og et jag af vemod farer gennem dig.

- Jaså, nikker den unge mand. Du er fri, siger du. Jaså. Du har altså selv valgt at gå rundt som et spøgelse? Du har selv valgt at skjule dit ansigt bag et stykke tøj?

Nu lytter hele bussen. Nu er alle andre samtaler, al anden lyd forstummet.

Langsomt bøjer den unge kvinde nakken, nikker og siger:

- Ja. Ja, det har jeg selv valgt.

Så vender hun sig væk fra ham, hun vender sig mod vinduet og verden udenfor.

Den unge mand stirrer på hende. Bussen venter.

Der er en undertone af oprørthed, næsten af raseri, i hans stemme, da han siger:

- Du lyver! Du narrer dig selv. Du ved, at det er andre, der tvinger dig til at gå med slør. Du ved, at du ikke er fri, du ved, at det er mændene...

- Ja. Hun vender sig mod ham igen. Uden angst, uden tøven. Og hendes blik får ham til at tie, men kun et kort øjeblik.

- Du ved, at det er mændene, der styrer, fortsætter han. Når du tager dit slør på, siger du: Mændene bestemmer. Kvinden er mandens stolthed og ære. Det er manden, som giver kvinden værdi. Det er det, dit slør siger. For mandens skyld vil jeg skjule mit ansigt. Du er fejl.

- Nej, svarer den unge kvinde. Jeg er ikke fejl. Og jeg er lige så fri som andre kvinder.

Argumenterne dukker op i dit hoved. Du har hørt dem før. Anoreksi. Voldtægt. Mishandling. Kropsfiksering. Udnyttelse. Kvindeforagt. Hvor fri er den fri kvinde her i landet?

Ja, du har hørt den diskussion før, du har deltaget i den, du har ment noget. Men lige nu, lige her i bussen, bliver der ingen diskussion. Ingen udveksling af synspunkter mellem en vred ung mand og en tilsløret ung kvinde. Den unge mand vil ikke diskutere, vreden får hans ansigt til at blusse og gør stemmen skarp:

- Jo, du er fejl. Og det burde være forbudt at gå med slør i Sverige. I Sverige er mænd og kvinder ligestillede og lige meget værd. I Sverige

lader vi ikke religion eller overtro styre vores liv. I Sverige kan vi sige, hvad vi vil, vi risikerer ikke at blive stenet eller tortureret, hvis vi...

Hans ord og hans stemme dør hen.

Nu rækker han armen frem, nu griber hans hånd fat i hvidt stof, nu trækker han sløret af. Den unge kvinde forstår alt for sent, hvad der er ved at ske, og når ikke at væрге for sig, i løbet af et par sekunder er hendes hoved blottet.

Kulsort, tykt forpjusket hår, ansigtet lysende hvidt Hun vender sig væk hendes øjne kan du ikke se. Du tænker: Sådan ser hun ud om morgenen når hun søvndrukken løfter hovedet fra puden. Du tænker: Sådan har ingen mand set hende. Aldrig nogensinde. Aldrig før nu, her i bussen.

Dit hjerte slår, hurtigt og hårdt.

- Værsgo, siger den unge mand og smider et hvidt stykke stof i hendes skød. Værsgo, nu er du fri. Jeg har befriet dig.

Den unge kvinde vender sig om mod ham, stryger håret væk fra ansigtet og sender den unge mand et blik så fuld af had og foragt, at benene vakler under dig, så du er lige ved at miste balancen der ved siden af ham. Så rejser hun sig op, maser sig forbi ham og baner sig vej ned gennem bussen med sit hvide slør i favnen. Da bussen standser, springer hun af, og du ser hende småløbe hen ad fortovet med bøjet hoved.

Den unge mand erfaret hen til den åbne dør. Nu står han og råber efter hende:

- Bliver jeg udsat for hævn nu? Kommer din far eller dine storebrødre og slår mig ihjel? Bliver jeg bandlyst af ayatollaherne? Eller kommer selveste Muhammed og ...

Dørene lukker i, bussen brummer videre. Den unge mand bliver stående ved døren, han holder fast i stangen med begge hænder og har blikket rettet mod gulvet.

Aldrig har stilheden i en bus været så fortættet. Den bliver brudt af applaus fra et sæde bagest i bussen og nogle hæse stemmer:

- Ja, det er rigtigt, kammerat! Vi vil ikke have sådan nogle satans spøgelse i vores gader. Send dem hjem til Teheran ...

Nu eksploderer bussen. Aldrig har en bus været så fuld af stemmer og højrøstede meninger. For og imod. Mest for.

Den unge mand står tavs med hængende hoved. Først da bussen sagtnet farten ved næste stoppested, hæver han blikket, ser sig omkring i bussen og råber:

- Jeg hader racister! Racister er som ... som forbandede idiotiske aber!

Da dørene går op, farer han ud og løber hurtigt væk fra bussen. Næsten som om han flygter.

Og bussen kører videre og bliver en almindelig bus igen.

2

Hendes øjne.

Det er hendes øjne, du genkender.

To dage efter busturen ser du hende igen. Hun sidder på en bænk på torvet, og du ville ikke have genkendt hende, hvis det ikke havde været for de øjne.

Sort fløjl. Så sort, at det blænder dig. To sorte sole som du ikke kan tage fejl af. Det er hende. Ja. Men i jeans og hvid T-shirt. Og ingen bh under blusen, noterer du dig. Det er hende, du er sikker. Og hun sidder ikke alene på bænken, han sidder ved siden af hende, den unge mand fra bussen, den unge mand, som rev sløret væk fra hendes ansigt, og hun sender ham et strålende, forelsket smil; hun holder hans ene hånd mellem sine og leger med hans smalle fingre.

Der står du og glør og måber.

Du forstår ingenting. Du er en dum torsk.

Hvor længe står du der? Længe. Helt ubevægelig, mens folk passerer forbi foran og bag ved dig. Tankerne hvirvler rundt i dit hoved. Du vil forstå det. Hvad er der sket? Du har drømt om hendes øjne i nat, igen og igen har du tænkt over det, der skete i bussen i forgårs. Hvorfor sidder hun nu der, sammen med ham?

Til sidst får de øje på dig, først han og så hun. De betragter dig, og hendes læber bevæger sig, men du kan ikke afgøre, om hun siger noget til dig, eller om hun snakker med den unge mand ved siden af sig på bænken. Først vil du gå din vej, forsvinde, flygte, men to sorte øjne trækker dig hen til bænken. Du standser foran hende, hun ser op på dig og venter.

- Jeg så dig i en bus, siger du.

Og så fortæller du. Og mens du fortæller, breder et alvorligt og måske sørgmodigt smil sig på den unge kvindes ansigt.